# קולנוע

## שחקנים

### המירוץ לצמרת

### של ריצ'רד דרייפוס

לכאורה הוא כבר שחקן בעל־וותק. לפ־חות 10 שנים של הופעות על המסך ה־גדול והקטן, אינם עניין של מה־בכך, אפילו אם גילו הכולל של האיש הוא 25 בלבד. למעשה, הוא כוכב טרי לגמרי, אחת מאותן תופעות הנמצאות, משום־מה, תמיד מתחת לעין, וביום בהיר אחד מגלים כולם, שבעצם אין זו תופעה סתם, אלא גאון.

שם התגלית החדשה: ריצ'רד דרייפוס. בחור יהודי מלוס־אנג'לס, שספק אם שמו אומר למישהו משהו, למרות שבסרט אחד לפחות, כבר ניראה בישראל. הוא היה ה־תלמיד השקדן באמריקן גראפיטי, זה שחולם כל הלילה להיפגש עם הבלונדית היפהפייה, ובסופו של דבר מחמיץ אותה.

**ריח הדבק והישות היהודית.** אלא שאמריקן גראפיטי הוא פרק מאוחר מאד בקאריירה של ריצ'רד. בגיל תשע הודיע להוריו, חגיגית, שבדעתו להיות שחקן,

**שחקן דרייפוס**
המפיקים אמרו: „כן!"

ובגיל 10 כבר גילם, בחגיגת בית־הספר היהודי שבו למד, את דמותו של הרצל, כשעל ראשו צילינדר, וזקן שחור וארוך מודבק לסנטרו. „מאז יש לי, בתת־ההכרה, זהות בין ריח הדבק שבו הצמדתי את הזקן, לבין הישות היהודית," הוא מספר בנוסטלגיה.

הוא היה ילד־פלא שהופיע בהצגות־תיאטרון מקצועיות עוד בהיותו תלמיד, ו־אולפני־הטלוויזיה החלו מחזרים אחריו, כשהם מדביקים לו תפקיד אחד קבוע, אי־תו נדד בהופעות־אורח מסידרה לסידרה, משך ארבע שנים תמימות. „אתם יודעים מה זה סבון? סבון זה הנער עם מישקפי־מתכת על אפו, שפניו מכוסים פיצעי־בגרות. הוא מחזר תמיד אחרי יפהפיית הכיתה ומזמין אותה למסיבות, והיא תמיד מסרבת". ובתור שכזה, הפך דרייפוס דמות מוכרת במרבית הסדרות המישפחתיות של הטלוויזיה האמריקאית, עד שזה עלה לו על העצבים.

הוא היה בן 19 כשהודיע למעסיקיו ה־שונים שעבורו הגיע עידן פיצעי־הבגרות לקיצו. התוצאה: הוא הוצף מייד במבול של תפקידי־מיפלצות, רוצחי אימהות, פוש־עים פאתולוגיים וחוטפי־ילדים. „זה מה שקורה כשיפהפיית־הכיתה משיבה את פניך ריקם," מתלוצץ היום דרייפוס.

**הסרט ה„מחפיר".** קומתו הנמוכה ב־מיקצת, מראהו החיצוני הרגיל בהחלט (לא אתלט ולא זמר בלהקת־קצב), ופניו הבלתי־אכזוטיים, מנעו ממנו להצטרף ל־גל אלילי המחתרת של סוף שנות ה־60 ותחילת ה־70. מצד שני, מאחר שהכירו אותו כבר בענף, וידעו כי הוא יודע את המיקצוע שלו היטב, סופקה לו עבודה ל־מכביר, ובכל פעם שהטלוויזיה דיכאה או־תו יתר על המידה בתפקידיה האווליים, ניסה לקפוץ, לפרק־זמן קצר, לקולנוע. לפני שמונה שנים זכה להגיד מישפט אחד בסרט האמריקאי ה„בולט" של השנה הבו־גר, ובסרט ה„מחפיר" של השנה, עמק ה־בובות (ההגדרות הן של דרייפוס עצמו).

הוא גם הספיק להופיע בכמה סרטים נוספים, שהיה מעדיף לשכוח מהם בכלל. אם יהיה לו פעם כסף, כך הוא מבטיח, יקנה את הסרטים האלה וישרוף אותם.

בהמירוץ לצמרת של דודי קרביץ, סרט שזכה בפרס ראשון בפסטיבל האחרון ב־ברלין ואשר יוצג בקרוב גם בישראל, קי־בל, בעצם, את התפקיד החשוב ביותר שלו עד עתה.

**גיטו מרתק.** דודי קרביץ, גיבורו של ספר בעל אותו שם מאת הסופר היהודי־קנדי מרדכי ריכלר, הוא הנער היהודי־יליד הגיטו, זה שידע מינקותו שהעולם מחולק ל„אנשי־שלומנו" ול„גויים", וכי כל החיים חובה עליו להוכיח שאנשי־שלומנו עולים על האחרים. דודי קרביץ משתמש בחוצפתו התהומית, במרפקי־פלדה, בעזות־מצח ובצימאון אינסופי להצלחה, כדי לפלס דרכו כלפי מעלה, ולקום בכל פעם מחדש.

הסרט מביא תיאור מרתק של גיטו יהודי בעולם המערבי (הסופר ריכלר מיקם את סיפורו בסנט־אורבן, הפרבר היהודי של מונטריאול), ונותן לדרייפוס הזדמנות ל־התנסות בטעמה של דמות רב־גונית ועשי־רה. והוא אינו מחמיץ אף הברקה אחת. „אני מניח שגם בי יש משהו מדודי," הוא אומר, „אולם בעוד שדודי מהופנט על־ידי הכסף, והכוח שהכסף מעניק, אני מהופנט על־ידי הבמה."

ומסתבר שהבמה גם מהופנטת על־ידו. עתה הוא מופיע בגירסה קולנועית של אחד מרבי־המכר הגדולים של העונה ה־אחרונה, לסתות (המספר על ציד כריש ענק), בהדרכתו של סטיוון שפילברג, במאי דואל ושוגרלנד אכספרס. ועצם העובדה שריצ'רד דרייפוס מופיע ברשימת השחק־נים, במקום בולט, בדיוק כחברו־לסרט, רוברט שאו, מוכיחה כאלף עדים כי מירוי־צו־שלו לצמרת מתנהל בהילוך גבוה.

# החלום הבלתי אפשרי

**איש למנשה** (גת, תל־אביב, ארצות־הברית) — קודם כל, נא לשכוח ספר בשם דון קיחוטה, איש למנשה. שנית נא להתעלם מן המסורת האומרת ש־סרט מוסיקלי הוא משהו עליז ומתרונן. ולאחר שממל־אים שני תנאים אלה, אפשר להתבונן בעיניים אובייק־טיביות יותר בסרט זה, אם כי התמורה המובטחת אינה גדולה.

כדוגמת ההצגה שעליה הוא מבוסס, מנסה הסרט להיות מחזמר קאמרי. במרכזו, מחזאי ושחקן מימי־הבי־ניים, מיגואל דה־סרוונטס, המושלך לכלא על־ידי האינק־וויזיציה ומציג שם, בפני שותפיו־לגורל, הצגה על דון אלונזו קיחאנה, איש שבערוב ימיו התבלבלה עליו דעתו והחליט כי אינו עוד סתם גביר כפרי, אלא דון קיחוטה, האביר בעל דמות היגון, לוחם הצדק אציל־הנפש, בעולם שבו פסה האבירות.

מוקד ההצגה־בתוך־הצגה־בתוך־הצגה זו, הוא רעיון ה־עימות שבין המציאות לדימיון, ההשוואה שבין אנשים הכלואים בעולם של טינופת ועיוות־דין ומשום כך חיים בחלומות שבהם העולם יפה וצודק — לבין אלה שה־כיעור והגועל אינם משים מעיניהם ומתודעתם.

בתיאוריה, זה נשמע אולי מרתק, אבל הסרט אינו מעז אלא להציג את הרעיון תחת שיעמיד אותו במיבחן מעשי. נוסף לכך, הבמאי ארתור הילר הוא איש זהיר שאינו סובל מעודף דימיון. זוויות הצילום שלו חן שיגר־

או'טול וקוקו: המקור טוב יותר

תיות וצפויות, העריכה היא הפחות־מפתיעה והיותר־בטו־חה, התנועה בקטעים המוסיקליים מגושמת, והסס נותו בעיבוד המקור הבימתי על הבד מונעת ממנו להחליט אם זה צריך להיות סרט או מחזה מוסרט.

למרות כמה סצינות (בודדות) מוצלחות של פיטר או'־טול (סרוונטס־דון קיחוט), ג'יימס קוקו (סנשו) וסופיה לורן (אלדונזה), מקומו של מחזמר זה בכל־זאת על ה־בימה, לא על הבד.

# תדריך

## תל־אביב

★★★★ **תמונות מחיי נישואין** (צפון, שוודיה) — מסע מרתק לתוך חיי־הנישואין של זוג מודרני, מכיל את אחד הניתוחים המעמיקים ביותר של היחסים בין גבר לאשה שידע הקולנוע אי־פעם.

★★★★ **לאקומב לוסיאן** (לימור צרפת) — בן־איכרים בצרפת הכבושה מש־תף פעולה עם הגסטאפו, בסרט רגיש ו־מפוכח של לואי מאל, המלמד על אשמתם של כל אלה אשר סייעו לגרמנים בשואה, בין בשתיקה ובין בהפקת טובות־הנאה.

★★★★ **מיסתורי האורגניזם** (חכ־לת, יוגוסלביה) — סרט תיעודי־עלילתי, ה־נשען על פרקים מתורתו של וילהלם רייך, כדי להוכיח שהקומוניזם והקאפיטליזם שווים ביניהם בדיכוי הפרט ודחפיו ה־עמוקים. לשוחרי קולנוע יוצא־דופן.

★★★ **צ'יינה־טאון** (מוגרבי, ארצות־הברית) — שחיתות במיפעל־המים של לוס־אנג'לס מספקת עלילת מתח, הממוקמת על־ידי רומן פולנסקי בשנות השלושים, אבל מתייחסת לשחיתות בכל הזמנים. ביצוע טכני מבריק.

★★★ **המיגדל הלוהט** (בן־יהודה, ארצות־הברית) — כל מה שמסוגלות מחל־קות הפעלולים של הוליווד להמציא, נמצא בסרט זה, המראה כיצד בניין בן 138 קו־מות עולה באש, בגלל מחדל של קבלנים. מסוג החוויות שאפשר לפגוש רק על בד הקולנוע.

## חיפה

★★★ **שיזגרלנד אכספרס** (אורלי, ארצות־הברית) — אסיר ואסירה חוטפים מכונית־משטרה, על השוטר שבה, ויוצ־אים לשוגרלנד, שם נמסר תינוקם לאימוץ בניגוד לרצונם. מסע על־פני אמריקה ה־תיכונה, על שלל הטיפוסים והאבסורדים שבחוקיה.

★★★ **פארנהייט 451** (בית רוט־שילד, אנגליה) — סיפור מדע־בדיוני של ריי ברדבורי, בבימוי פרנסואה טריפו, על עולם שבו שרפו את כל הספרים וחיסלו את המחשבה החופשית והאמנות. עם ג'ולי כריסטי ואוסקר ורנר.

## ירושלים

★★★★ **וינסנט, פרנסואה, פול ו־האחרים** (אורגיל, צרפת) — גברים ב־גיל־העמידה עושים את חשבון־הנפש של הזמן שחלף, ונוטשים אשליות־נעורים. סרט מרתק ומעמיק על הבורגנות הצרפתית, משוחק להפליא על־ידי איב מונטאן, מישל פיקולי, סרג' רג'יאני ועוד. הבמאי: קלוד (אלה הם החיים) סוטה.

★★★ **מישחקי־בילוש** (אורנע, אר־צות־הברית) — מיבצע וירטואוזי של לורנס אוליביה ומייקל קיין, הבמאי ג'וזף מנקיי־ביץ, והתפאורן קן אדם, הופכים מחזה־לשניים, לסרט־מתח מלא הברקות והפת־עות.

כתב וביים אינגמר ברגמן. מישחק אדיר של ליב אולמן.

★★★★ **לאקומב לוסיאן** (לימור צרפת) — בן־איכרים בצרפת הכבושה מש־תף פעולה עם הגסטאפו, בסרט רגיש ו־מפוכח של לואי מאל, המלמד על אשמתם של כל אלה אשר סייעו לגרמנים בשואה, בין בשתיקה ובין בהפקת טובות־הנאה.

★★★★ **מיסתורי האורגניזם** (חכ־לת, יוגוסלביה) — סרט תיעודי־עלילתי, ה־נשען על פרקים מתורתו של וילהלם רייך, כדי להוכיח שהקומוניזם והקאפיטליזם שווים ביניהם בדיכוי הפרט ודחפיו ה־עמוקים. לשוחרי קולנוע יוצא־דופן.

★★★ **צ'יינה־טאון** (מוגרבי, ארצות־הברית) — שחיתות במיפעל־המים של לוס־אנג'לס מספקת עלילת מתח, הממוקמת על־ידי רומן פולנסקי בשנות השלושים, אבל מתייחסת לשחיתות בכל הזמנים. ביצוע טכני מבריק.

★★★ **המיגדל הלוהט** (בן־יהודה, ארצות־הברית) — כל מה שמסוגלות מחל־קות הפעלולים של הוליווד להמציא, נמצא בסרט זה, המראה כיצד בניין בן 138 קו־מות עולה באש, בגלל מחדל של קבלנים. מסוג החוויות שאפשר לפגוש רק על בד הקולנוע.

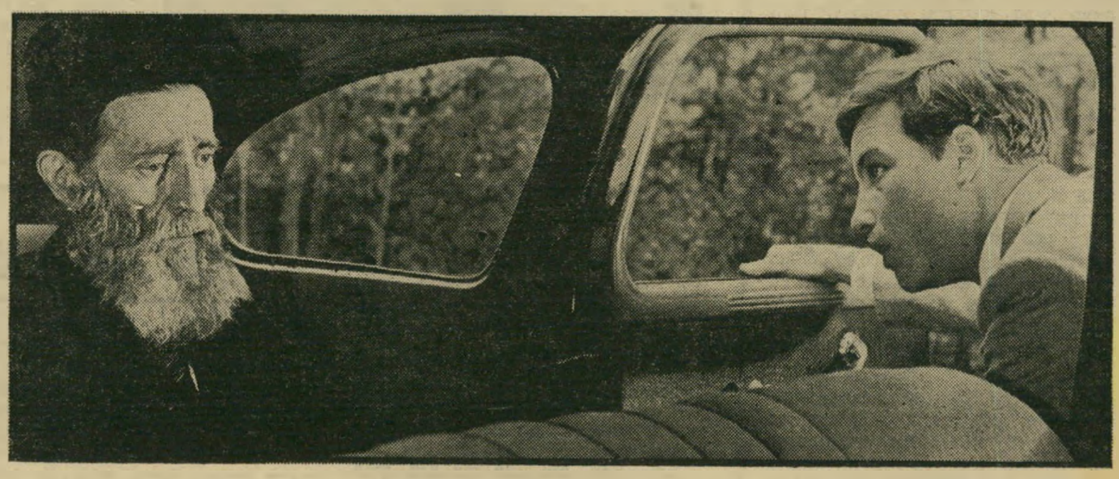

**דרייפוס וסקולר ב„דודי קראביץ"**
יפהפיית־הכיתה אמרה „לא!"